

Przepisy prawne zapewniają nam bezpieczeństwo –
pozwól nam zapewnić je Tobie

Witamy w Szkocji

Przewodnik po szkockim prawie

Wspólny projekt

studentów realizujących studia techniczne na kierunku usług
prawniczych w college'u New College Lanarkshire, Biura Koronnego
i Prokuratury Krajowej oraz Szkockich Służb Policji.

CROWN OFFICE
& PROCURATOR
FISCAL SERVICE
SCOTLAND'S PROSECUTION SERVICE

**POLICE
SCOTLAND**
keeping people safe

Podziękowania

Publikacja niniejszej broszury nie byłaby możliwa bez wkładu i pomocy poniższych instytucji:

College'u *New College Lanarkshire*

Biura Koronnego i Prokuratury
Krajowej (The Crown Office &
Procurator Fiscal Service)

Szkockich Służb Policji
(Police Scotland)

Szkockiej Rady ds. Uchodźców
(Scottish Refugee Council)

Sieci Integracyjnej
Maryhill Integration Network

Programom *The Bridges Programmes*

Szczególne podziękowania składamy:

Wielce szanownemu Frankowi
Mulhollandowi, Adwokatowi
Królewskiemu (QC), Prokuratorowi
Krajowemu Szkocji (Lord Advocate)

Studentom realizującym studia
techniczne na kierunku usług
prawniczych

Pani Eleanor Lafferty (wykładowcy
prawa college'u „*New College
Lanarkshire*”)

Pani Mairi Nicolson (kierownikowi
ds. programu i jakości nauczania
college'u „*New College Lanarkshire*”)

Pani Karen Yuill (kierownikowi
projektu i przewodniczącej zespołu)

Pani Lauren Miller
(przewodniczącej zespołu)

Pani Nicolle Walker
(przewodniczącej zespołu)

Pani Sarze Thirrouez (odpowiedzialnej
za szatę graficzną i przewodniczącej
zespołu)

Pragniemy również podziękować społeczności uchodźców w Szkocji za ich wsparcie oraz pomoc przy tworzeniu broszury.

Witamy w naszym kraju i życzymy wszystkiego najlepszego w Waszym nowym życiu w Szkocji.

Przedślowie

Z radością wspieram projekt niniejszej broszury, która została przygotowana przez studentów realizujących studia techniczne na kierunku usług prawniczych w college'u New College Lanarkshire (kampus w Motherwell) w celu zapewnienia porad nowoprzybyłym osobom osiedlającym się w Szkocji.

Projekt ten jest bliski mojemu sercu i jest wynikiem przypadkowego spotkania ze studentami oraz personelem college'u, którzy przyszli do sądu w celu obserwacji procesu, w którym byłem oskarżycielem. Podczas przerwy w procesie odbyłem ze studentami rozmowę, podczas której zrodził się pomysł stworzenia niniejszej broszury. Entuzjazm, którym się wykazują przy realizacji tego projektu, nieprzerwanie mi od tego czasu imponuje i dopinguje. Broszura nie jest nudnymi oficjalnymi urzędniczymi wytycznymi, lecz stanowi praktyczny dokument pisany prostym językiem przygotowany przez przyziemnych obywateli Szkocji udzielających przybywającym do naszego kraju po raz pierwszy rozsądnych i praktycznych porad na temat Szkocji i obowiązujących na jej terytorium przepisów prawnych.

Dostosowywanie się do życia w nowym kraju może być budzącym trwogę i dezorientującym doświadczeniem, a porady dotyczące zwyczajów panujących w danym kraju i obowiązujących na jego terytorium przepisów nie są zawsze łatwo dostępne. Niniejszy przewodnik jest przykładem dobrej pracy wykonywanej na terenie całej Szkocji w celu zlikwidowania dyskryminacji i sprzyjania integracji wszystkich ludzi, bez względu na to, czy mieszkają tu od lat, czy do kraju przybyli dopiero kilka dni temu. Wszyscy studenci oraz personel college'u za całą swoją ciężką pracę przy przygotowywaniu niniejszego przewodnika zasługują na duże słowa pochwały.

Wielce Szanowny Frank Mulholland, Adwokat Królewski (QC)

Prokurator Krajowy Szkocji (Lord Advocate)

Spis treści

Rodzina	6	Prawo pracy	18
Małżeństwo	6	Ofiary przestępstw - rodzaje	
Rozwód	6	przestępstw w Szkocji	20
Obowiązki rodzicielskie	6	Naruszenie nietykalności	
Przemoc domowa	7	cielesnej	21
Cięża i aborcja.....	8	Broń palna	21
Przemoc motywowana		Niebezpieczne narzędzia	21
„honorem”	8	Przestępstwa na tle	
Okaleczanie narzędów		seksualnym	22
płciowych kobiet	8	Prostytucja	22
Przepisy prawa dotyczące lokali		Przestępstwa z nienawiści.....	23
usługowych i mieszkalnych ...10		Przemyt ludzi	24
Alkohol	10	Środki odurzające.....	24
Palenie tytoniu	10	Pranie brudnych pieniędzy.....	24
Abonament telewizyjny	10	Kradzież	25
Pożyczanie pieniędzy	10	Media społecznościowe.....	25
Przepisy prawa obowiązujące		Okrucieństwo wobec	
na ulicy.....12		zwierząt	25
Zachowanie antyspołeczne	12	Wsparcie dla ofiar	
Porządek publiczny	12	przestępstw:.....	26
Zaśmiecanie	13	Zastrzeżenie prawne.....	28
Obrza moralności publicznej..	13		
Zatrzymywanie i przeszukiwanie	13		
Korzystanie z chodników.....	13		
Prawo drogowe	15		

Rodzina

Rodzina

Małżeństwo

W związek małżeński wstąpić może każda osoba, która ukończyła 16 rok życia. Dotyczy to par płci przeciwnej oraz par tej samej płci.

Małżeństwo z więcej niż jedną osobą jest niezgodne z prawem.

Rozwód

Jeśli pragniesz zakończyć swój związek małżeński, w pewnych okolicznościach możesz uzyskać rozwód. Okoliczności te obejmują cudzołóstwo, niedorzeczne zachowanie lub przypadki oddzielnego zamieszkiwania stron przez pewien okres czasu.

Obowiązki rodzicielskie

Jesteś odpowiedzialny za swoje dziecko i za zapewnianie mu bezpieczeństwa. Rodzicom zabrania się pozostawiania w jakimkolwiek czasie dzieci samych w domu lub w jakimkolwiek innym miejscu bez nadzoru. Zabronione jest pozostawienie dziecka poniżej 16 roku życia samego w domu na noc.

Jeżeli uderzysz swoje dziecko lub dziecko znajdujące się pod Twoją opieką, możesz w związku z tym zostać postawiony w stan oskarżenia. Łamiesz prawo w szczególności wtedy, gdy uderzysz swoje dziecko w głowę, trzęsiesz nim lub bijesz go czymkolwiek. Bicie dziecka jest dla niego fizycznie i psychicznie krzywdzące i może mieć na niego wpływ w późniejszym życiu.

Gdy Twoje dziecko skończy 5 lat, zobowiązany jesteś wysłać je do szkoły. Takie jest prawo i nieuczynienie tego podlega odpowiedzialności karnej. Jeśli dziecko nie chodzi regularnie do szkoły, rodzice mogą zostać za to pociągnięci do odpowiedzialności karnej. Zależało to będzie od frekwencji szkolnej oraz sytuacji rodzinnej.

Przemoc domowa

Do przemocy domowej dochodzi, gdy jedna osoba powoduje krzywdę drugiej, z którą jest lub była w jakimś rodzaju związku. Nie dotyczy ona tylko par heteroseksualnych i osób mieszkających w tym samym mieszkaniu. Ofiarami przemocy domowej mogą być zarówno kobiety, jak i mężczyźni. Obejmuje ona przemoc domową kobiet wobec mężczyzn oraz przemoc między partnerami, w tym będącymi w związkach tej samej płci.

Zakres przestępstw, które można zaklasyfikować do przemocy domowej, jest szeroki i obejmuje znęcanie się fizyczne, seksualne, emocjonalne oraz psychiczne. Policja nadaje wysoki priorytet wszystkim incydom przemocy domowej. Zapewnia to, na ile to możliwe, natychmiastową reakcję funkcjonariuszy Policji. Pierwszą najważniejszą rzeczą dla funkcjonariuszy Policji przyjeżdżających na miejsce incydentu przemocy domowej jest bezpieczeństwo oraz dobro ofiary, jej rodziny oraz wszystkich innych obecnych osób.

W przypadku istnienia wystarczających dowodów sprawcy zostaną postawione zarzuty, może być on zatrzymany w areszcie i doprowadzony następnie do sądu.

Ciąża i aborcja

Informacje na temat ciąży znaleźć można na stronie www.readysteadybaby.org.uk lub można bezpośrednio skontaktować się z Krajową Służbą Zdrowia (NHS) dzwoniąc pod 111.

W przypadku zdecydowania się na przerwanie ciąży i rozważania aborcji, musisz natychmiast zasięgnąć porady lekarskiej.

Przemoc motywowana „honorem”

Przemoc motywowana „honorem” oznacza przestępstwo, które zostało lub mogło zostać popełnione w celu ochrony lub obrony dostrzeganego przez daną osobę honoru rodziny oraz/lub społeczności, lub incydent, do którego doszło lub mogło dojść z wyżej opisanego powodu. Przemoc taka jest zazwyczaj, lecz nie zawsze, stosowana wobec kobiet i dziewcząt przez ich rodziny lub ich społeczność.

Osoby popełniające przestępstwa motywowane „honorem” robią to często, gdyż uważają, że ofiara/-y zrobiła/-y coś, co przyniosło wstyd rodzinie lub społeczności. Policja poważnie traktuje każde zgłoszenie przemocy motywowanej „honorem” i przeprowadza w związku z tym kompleksowe dochodzenie.

Formą przemocy motywowanej „honorem” jest przymusowe małżeństwo. Zmuszanie osoby do małżeństwa lub tego usiłowanie jest w Szkocji przestępstwem.

Okaleczanie narządów płciowych kobiet (FGM)

Okaleczanie narządów płciowych kobiet (czasami nazywane „odcinaniem narządów płciowych” lub „obrzezaniem kobiet”) odnosi się do pewnych zabiegów, które nie mają uzasadnienia medycznego, a mogą modyfikować narządy płciowe kobiet lub powodować ich uszkodzenie. Praktyka ta powoduje ogromny ból i może skutkować poważnymi komplikacjami zdrowotnymi, zarówno podczas przeprowadzania zabiegu i w późniejszym życiu. Na terytorium Wielkiej Brytanii praktyka ta jest nielegalna. Nielegalne jest również organizowanie FGM za granicą.

Przepisy prawa dotyczące lokali usługowych i mieszkalnych

Przepisy prawa dotyczące lokali usługowych i mieszkalnych

Alkohol

Alkohol w Szkocji i Wielkiej Brytanii może być wyłącznie sprzedawany na terenie lokali posiadających koncesje na jego sprzedaż i kupować mogą go tylko osoby, które ukończyły 18 rok życia.

Przestępstwem jest kupowanie lub usiłowanie kupienia alkoholu osobom, które nie ukończyły 18 roku życia. Przestępstwem jest sprzedaż alkoholu osobom, które nie ukończyły 18 roku życia.

Fakt, że ukończyłeś 18 rok życia i masz prawo kupić alkohol, możesz udowodnić przedstawiając jeden z niektórych rodzajów oficjalnych dokumentów, jakim na przykład jest krajowy dowód osobisty, paszport lub prawo jazdy.

Palenie tytoniu

Aby móc kupić papierosy lub inny produkt tytoniowy, musisz mieć ukończone 18 lat. Produkty tytoniowe obejmują papierosy, cygara, tytoń przeznaczony do samodzielnego skręcania papierosów, e-papierosy oraz tytoń do żucia.

Palenie tytoniu w wielu miejscach publicznych i w każdym zakładzie pracy, a także kupowanie produktów tytoniowych dla osób, które nie ukończyły 18 roku życia, jest wbrew prawu.

Produkty tytoniowe należy kupować wyłącznie w sklepach.

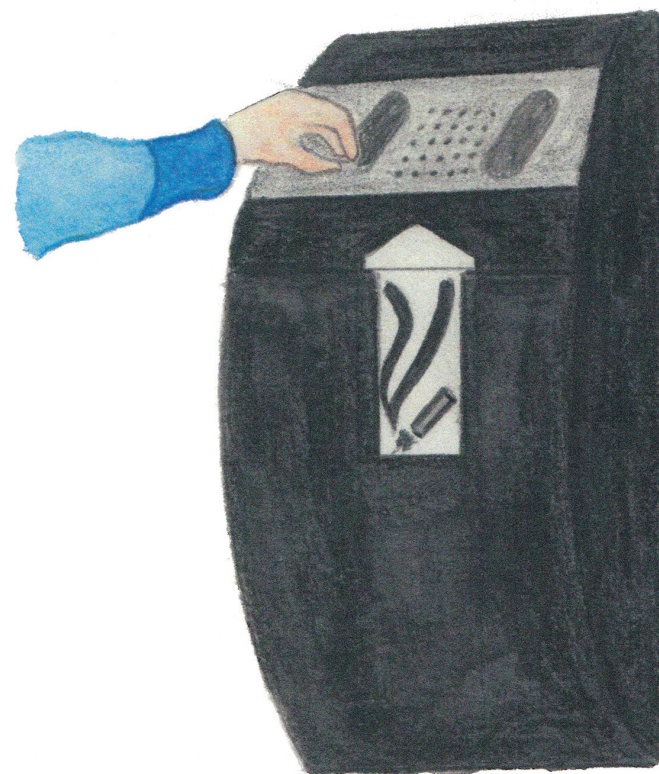
Abonament telewizyjny

Jeśli w swoim mieszkaniu posiadasz odbiornik telewizyjny w celu nagrywania lub oglądania programów telewizyjnych transmitowanych w telewizji na żywo, zobowiązany jesteś w takim przypadku posiadać abonament telewizyjny. Nie musisz posiadać abonamentu telewizyjnego, jeżeli Twój odbiornik telewizyjny nie odbiera programów telewizyjnych i używasz go w celu oglądania płyt DVD lub grania w gry komputerowe.

Pożyczanie pieniędzy

Pieniądze powinieneś pożyczać wyłącznie od zatwierdzonego pożyczkodawcy.

Przepisy prawa obowiązujące na ulicy

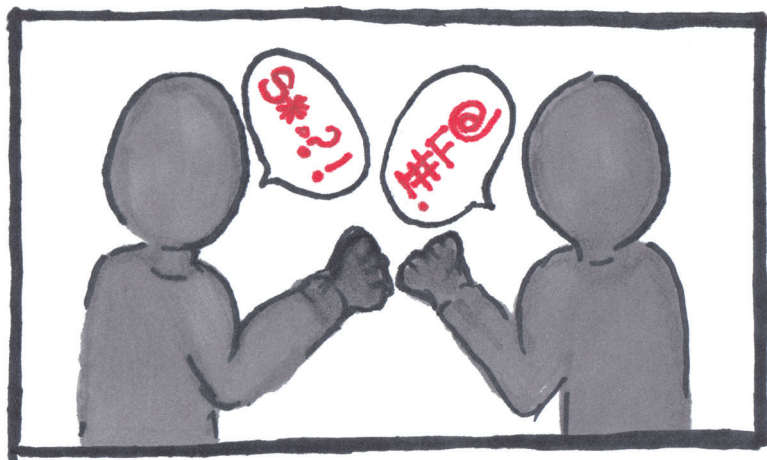
Przepisy prawa obowiązujące na ulicy

Zachowanie antyspołeczne

Zachowanie antyspołeczne to zachowanie, które budzi lub prawdopodobnie może budzić niepokój lub strach u innych osób.

Zachowanie antyspołeczne obejmuje:

- Hałas
- Awanturnicze zachowanie takie jak krzyczenie, przeklinanie i bicie się
- Grożenie sąsiadom i innym
- Werbalne znęcanie się
- Zachowanie noszące znamiona znęcania się, które ma wzbudzić strach i niepokój u innych ludzi, na przykład u osób starszych i osób niepełnosprawnych
- Wyrzucanie artykułów należących do odpadów z gospodarstw domowych na ulicę, przy wspólnych wejściach do budynku i do ogródków.
- Niszczenie mienia.

Porządek publiczny

W miejscach publicznych nie należy robić poniższych rzeczy:

- Pić alkoholu na ulicy lub w jakimkolwiek innym miejscu publicznym: picie alkoholu na ulicy jest w wielu miejscach nielegalne.
- Zbierać się w duże grupy: może to być widziane jako zastraszające i należy tego w miarę możliwości unikać.
- Krzyczeć i przeklinać w miejscu publicznym
- Zachowywać się w zastraszający i obelżywy sposób wobec innych

Zachowywanie się w ten sposób prawdopodobnie skutkować będzie Twoim aresztowaniem przez policję i postawieniem Ci zarzutów.

W przypadku aresztowania przez funkcjonariuszy Policji należy z nimi współpracować.

Zaśmiecanie

Zaśmiecanie grozi mandatem, a w przypadku jego niezapłacenia jego wysokość może wzrosnąć. Wyrzucanie większej ilości odpadów traktowane jest poważniej i w przypadku skazania osobie grozi dużo surowsza grzywna.

Obraza moralności publicznej

Zachowanie, które byłoby zgodne z prawem w przypadku, gdy miałyby miejsce prywatnie, może stać się przestępstwem, gdy osoba dopuszcza się go w miejscu publicznym i gdy widzą je osoby trzecie. Przestępstwem jest zachowanie seksualne w miejscu publicznym lub obnażanie się w miejscu publicznym.

Zatrzymywanie i przeszukiwanie

Funkcjonariusz Policji może Cię przeszukać, jeśli podejrzewał będzie, że posiadasz przy sobie rzeczy, których nie powinienes, takie jak narkotyki, niebezpieczne narzędzia lub skradzione rzeczy.

Korzystanie z chodników

Z powodów bezpieczeństwa zaleca się chodzić po chodnikach. Przez ulice przechodzić należy na światłach ulicznych, jeśli takowe się znajdują. W Szkocji wolno jest chodzić wzdłuż jakiegokolwiek drogi oprócz autostrady.

Prawo drogowe

Prawo drogowe

Przestępstwami drogowymi są:

- Niezatrzymanie się po wypadku
- Przekroczenie prędkości
- Prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu lub narkotyków
- Spowodowanie śmierci w wyniku nieuwważnego lub niebezpiecznego prowadzenia pojazdu
- Niebezpieczne prowadzenie pojazdu
- Korzystanie z telefonu komórkowego w trakcie prowadzenia pojazdu
- Nieuważne prowadzenie pojazdu
- Prowadzenie pojazdu bez posiadania ubezpieczenia komunikacyjnego
- Prowadzenie pojazdu nie posiadając prawa jazdy lub gdy osoba podlega zakazowi prowadzenia pojazdów
- Przejeżdżanie przez czerwone światło
- Prowadzenie pojazdu bez zapiętego pasa bezpieczeństwa
- Prowadzenie pojazdu bez przeglądu technicznego (MOT)
- Prowadzenie pojazdem z usterkami

Popelnienie któregokolwiek z tych przestępstw grozi, w zależności od jego powagi, grzywną, punktami karnymi, zakazem prowadzenia pojazdów lub karą pozbawienia wolności.

Punkty karne ważne są przez pewną liczbę lat, która uzależniona jest od powagi popełnionego przestępstwa. Otrzymanie więcej niż 12 punktów karnych w ciągu 3 lat skutkuje zakazem prowadzenia pojazdów przez minimum 6 miesięcy. W przypadku zdania egzaminu na prawo jazdy w ciągu ostatnich dwóch lat zakaz prowadzenia pojazdów może zostać wydany po otrzymaniu tylko 6 punktów karnych.

Do prowadzenia pojazdu mechanicznego na terytorium Szkocji potrzebował będziesz:

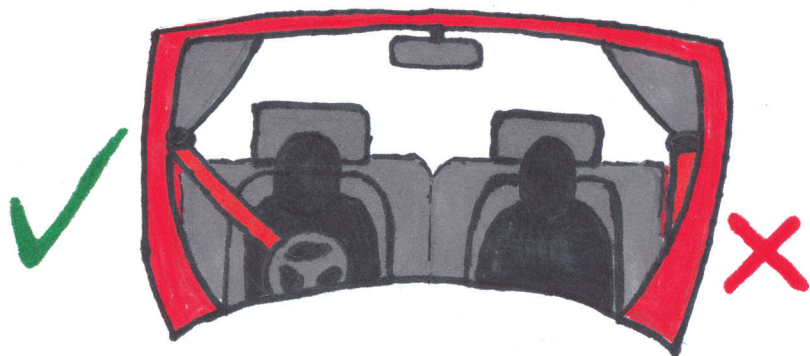
- **Ważne prawo jazdy:** aby legalnie prowadzić pojazd na terytorium Szkocji lub gdziekolwiek w Wielkiej Brytanii, musisz mieć ukończone 17 lat oraz zdać teoretyczny i praktyczny egzamin na prawo jazdy. W przypadku

przyjazdu do Szkocji z zagranicznym prawem jazdy, o ile jest ono nadal ważne w kraju wydania, możesz go używać przez 12 miesięcy. Po upływie 12 miesięcy, aby móc nadal prowadzić pojazdy na terenie Wielkiej Brytanii, możesz zostać zobowiązany do podejścia do egzaminu na pełne brytyjskie prawo jazdy.

- **Podatek drogowy:** Prowadzenie pojazdu bez opłacenia podatku drogowego jest niezgodne z prawem.
- **Ubezpieczenie:** Prowadzenie pojazdu bez ubezpieczenia komunikacyjnego jest niezgodne z prawem. Zobowiązany jesteś sprawdzić, czy polisa ubezpieczeniowa, którą posiadasz, uprawnia Ciebie do prowadzenia danego pojazdu lub jakąkolwiek inną osobę, która z niego korzysta.
- **Przegląd techniczny pojazdu (MOT):** MOT to świadectwo przeprowadzenia kontroli technicznej pojazdu, które zaświadcza, że Twój pojazd został dopuszczony do ruchu drogowego. Prowadzenie pojazdu bez przeglądu technicznego jest niezgodne z prawem.

Dopuszczalna ilość alkoholu w organizmie kierowcy pojazdu na terenie Szkocji to 22 mikrogramy na 100 ml wydychanego powietrza. Dopuszczalną ilość alkoholu w organizmie przekroczyć można po wypiciu mniej niż jednego drinka/napoju alkoholowego. Dzień po spożyciu większej ilości alkoholu ilość alkoholu w organizmie może nadal przekraczać dopuszczalną. W Szkocji większość ludzi w ogóle nie pije alkoholu, jeżeli prowadzi pojazd tego samego dnia, i ogranicza swoje spożycie, jeśli ma prowadzić pojazd dzień później.

Wszystkie opony Twojego pojazdu muszą być odpowiednie do celu, który mają spełniać. Głębokość bieżnika opony nie może być mniejsza od prawnie przewidzianej minimalnej głębokości, która dla samochodów wynosi 1,6 mm.

Prawo pracy

Prawo pracy

Zatrudnienie to ogólnie mówiąc umowa, zgodnie z którą pracownik wykonuje pracę dla pracodawcy w zamian za wynagrodzenie.

Umowa taka może być zawarta pisemnie lub ustnie.

Jako osoba zatrudniona masz następujące prawa:

- Prawo do otrzymania w ciągu 2 miesięcy od rozpoczęcia pracy pisemnych warunków zatrudnienia.
- Prawo do otrzymywania z każdym wynagrodzeniem pasków płacowych.
- Prawo do krajowej płacy minimalnej.
- Prawo do tego, aby pracodawca nie mógł bezprawnie potrącać z Twojego wynagrodzenia.
- Prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego, który w przypadku pracowników na pełnym etacie wynosi 28 dni w roku. Pracownikom na niepełnym etacie przysługuje urlop wypoczynkowy naliczany pro rata.
- Prawo kobiet i ich partnerów do płatnego urlopu macierzyńskiego.
- Prawo do bycia niedyskryminowanym.
- W przypadku zwolnienia z pracy i gdy pracownik dla danego pracodawcy pracuje od co najmniej dwóch lat, takiemu pracownikowi przysługuje prawo do otrzymania od swojego pracodawcy pisemnego wyjaśnienia utraty pracy. Kobietom w ciąży lub znajdującym się na zwolnieniu macierzyńskim prawo do otrzymania wyjaśnienia przyczyn zwolnienia na piśmie przysługuje jednak bez względu na przepracowany okres u danego pracodawcy.
- W przypadku rozwiązania stosunku pracy niezgodnie z prawem przysługuje Ci prawo do odszkodowania, pod warunkiem przepracowania u danego pracodawcy co najmniej dwóch lat.
- Pracownicy na pełnym i na niepełnym etacie mają takie same prawa.

W przypadku wątpliwości co do tego, czy w stosunku do Ciebie ma zastosowanie którakolwiek z powyższych kwestii, możesz skontaktować się z:

- Biurem Porad Obywatelskich (Citizens Advice Bureau) poprzez stronę internetową Biura www.cas.org.uk lub dzwoniąc do swojego lokalnego Biura Porad Obywatelskich.
- Urzędem Doradczo-pojednawczo-arbitrażowym (The Advisory, Conciliation and Arbitration Service), również znanym jako ACAS, poprzez stronę internetową Urzędu www.acas.org.uk lub dzwoniąc pod 0300 123 1100.

Ofiary przestępstw

Rodzaje przestępstw w Szkocji

Ofiary przestępstw

Ofiarą przestępstwa może być ktokolwiek, bez względu na jego wiek, rasę lub płeć. Ofiara to każda osoba, której wyrządzono przestępstwem krzywdę lub szkodę, bez względu na to, czy jest to krzywda fizyczna, psychiczna czy szkoda finansowa.

W przypadku stania się ofiarą przestępstwa nie możesz się bać o tym powiedzieć innej osobie: im szybciej powiesz komuś o tym, tym szybciej powstrzymasz to, co się Ci dzieje, i otrzymasz pomoc. Możesz o tym na przykład powiedzieć komuś z rodziny lub na policję zgłosić to może kolega/koleżanka.

Jako ofiara przestępstwa przysługują Ci pewne prawa, w tym prawo do informacji na temat Twojej sprawy oraz wsparcie. Każda osoba pracująca w związku z Twoją sprawą powinna traktować Cię uczciwie i z szacunkiem, w tym w przypadku, gdy sprawa trafi do sądu.

Jeśli w Szkocji dotknie Cię przestępczość lub będziesz znał kogoś, kogo ona dotknęła, istnieje wiele organizacji, które udzielają pomocy, wsparcia oraz porad. Połączenia telefoniczne do niektórych z nich są darmowe. Większość zapewnia poufność. Organizacje te mogą pomóc Ci odzyskać pewność siebie i poczuć się bardziej komfortowo w codziennym życiu. Niektóre z tych organizacji wymienione są na końcu niniejszej broszury.

Rodzaje przestępstw w Szkocji

Naruszenie nietykalności cielesnej

Naruszenie nietykalności cielesnej to atak na inną osobę. Zazwyczaj przybiera ono formę ataku fizycznego. Atak nie musi koniecznie spowodować obrażenia ciała, aby zgodnie z prawem móc traktować go jako naruszenie nietykalności cielesnej. Naruszenie nietykalności cielesnej może nastąpić przy użyciu rąk i nóg lub niebezpiecznych narzędzi takich jak kije, cegły i noże. Do naruszenia nietykalności cielesnej klasyfikuje się również oplucie osoby lub zagrożenie jej poszczuciem psem.

Okoliczności obciążające zachodzące przy naruszaniu nietykalności cielesnej sprawiają, że dane przestępstwo staje się poważniejsze. Do okoliczności obciążających zaliczamy na przykład użycie niebezpiecznego narzędzia, przypadki, gdy ofiara jest osobą starszą lub dzieckiem, lub gdy do ataku dochodzi w domu ofiary.

Broń palna

W Szkocji nie istnieje „kultura broni”. Broń posiadać możesz tylko, gdy masz na to pozwolenie. Posiadanie broni bez pozwolenia jest bardzo poważnym przestępstwem i grozi karą pozbawienia wolności.

Niebezpieczne narzędzia

Niebezpieczne narzędzia to przedmioty, które mogą wyrządzić krzywdę. Zaliczamy do nich na przykład noże oraz broń palną.

Noszenie w jakimkolwiek czasie w miejscu publicznym niebezpiecznych narzędzi, zwłaszcza noży, jest zabronione. Posiadanie noża grozi karą do 5 lat pozbawienia wolności.

Branie udziału w napaści, w rezultacie której osoba umiera z powodu bycia zaatakowaną nożem, grozi karą dożywotniego pozbawienia wolności. Dotyczy to również przypadków, gdy nie byłeś osobą, która użyła noża, lecz wiedziałeś, że inna osoba biorąca udział w napaści go posiada i może go w trakcie niej użyć.

Przestępstwa na tle seksualnym

Gwałt ma miejsce, gdy jedna osoba odbywa stosunek seksualny z drugą bez jej zgody. Ofiarą gwałtu może być każda osoba. Twoja płeć, wiek lub kolor skóry nie ma przy tym znaczenia. Do gwałtów może dochodzić między nieznajomymi, znajomymi, w rodzinie oraz w związku, zarówno w tym nieformalnym, jak i małżeńskim.

Wiek przyzwolenia na czynności seksualne w Szkocji to 16 lat.

Przestępstwem jest doprowadzanie innej osoby do brania udziału w czynności seksualnej bez jej zgody.

Przestępstwem jest napaść seksualna jakiegokolwiek osoby, mężczyzny lub kobiety, na drugą.

W przypadku bycia ofiarą przestępstwa na tle seksualnym pomoc oraz porady uzyskać można od poniższych instytucji:

- **Rape Crisis Scotland (Szkockie Służby Pomocy Ofiarom Gwałtu)** – 08088 010 302
- **Victim Support Scotland (Szkockie Służby Pomocy Ofiarom)** – 0345 603 9213
- **Police Scotland (Szkockie Służby Policji)** – 101 (w przypadku niewymagającym nagłej interwencji) 999 (w przypadku wymagającym nagłej interwencji)

Prostytucja

Prostytucję postrzega się jako działalność lub praktykę brania udziału w kontaktach seksualnych w zamian za pieniądze lub inny rodzaj korzyści. Odpowiedzialności karnej podlegają zarówno osoby prostytuujące się, jak i osoby, które kupują usługi seksualne.

Przestępstwa z nienawiści

„Przestępstwo z nienawiści” to przestępstwo popełnione przeciwko osobie lub mieniu, które motywowane jest złością lub nienawiścią wobec pewnych chronionych grup osób.

Jesteś ofiarą przestępstwa z nienawiści, jeśli myślisz, że ktoś popełnia je przeciwko Tobie z powodu Twojej/-go:

- Rasy
- Wyznania
- Orientacji seksualnej
- Identyfikacji płciowej
- Niepełnosprawności

Przestępstwo z nienawiści może przybrać różną formę, w tym między innymi:

- Zabójstwa
- Napaści fizycznej
- Spowodowania szkód w mieniu, na przykład poprzez graffiti, podpalenie, wandalizm
- Zastraszającego zachowania lub zachowania stwarzającego poczucie zagrożenia, w tym nieprzystwoitych telefonów lub gestów
- Obrażliwych listów, ulotek lub plakatów
- Obelg lub znieważania, w tym wyzwisk
- Nękania lub obelg w Internecie

Incydenty zgłaszać można na policję:

- Dzwoniąc pod **999** w sytuacjach kryzysowych lub pod **101** w mniej nagłych przypadkach
- Na stronie internetowej Szkockich Służb Policji, korzystając z formularza zgłoszenia przestępstwa motywowanego nienawiścią, lub poprzez jednostkę trzecią, za pośrednictwem której można zgłosić incydent (Third Party Reporting Site). <http://www.scotland.police.uk/contact-us/hate-crime-and-third-party-reporting/>

Przemyt ludzi

Przemyt ludzi to działalność kryminalna często związana z inną zorganizowaną działalnością przestępczą taką jak prostytutka, narkomania i pranie brudnych pieniędzy. Przemycane osoby z powodu swojego imigracyjnego statusu oraz sytuacji finansowej podatne są na wyzysk i stosowane mogą być wobec nich groźby i przemoc.

Jeżeli myślisz, że jesteś ofiarą takiego przemytu, skontaktuj się z policją lub z Koalicją na rzecz Podnoszenia Świadomości o Przemycie Ludzi (Trafficking Awareness Raising Alliance - TARA) dzwoniąc pod 0141 276 7724.

Środki odurzające

Zażywanie środków odurzających może poważnie wpłynąć na Twój stan zdrowia i spowodować śmierć.

Istnieją dwa rodzaje prawnie kontrolowanych środków odurzających: środki, które są zawsze nielegalne (na przykład marihuana, heroina, ecstasy, kokaina, czuwaliczka jadalna) oraz środki, które są nielegalne, jeśli nie masz na nie ważnej recepty od lekarza lub dentysty (na przykład morfina, metadon).

Posiadanie środków kontrolowanych lub zaopatrywanie w nie inne osoby jest przestępstwem. Rozprowadzanie środków odurzających grozi więzieniem.

Uprawianie konopi indyjskich lub opiekowanie się roślinami konopi innej osoby jest przestępstwem.

Nielegalny jest także udział w produkcji środków kontrolowanych.

Nowe substancje psychoaktywne, również znane jako „dopalacze”, są bardzo niebezpieczne i nie należy ich zażywać. Zaopatrując w nie inną osobę możesz łamać prawo.

Pranie brudnych pieniędzy

Przestępstwem jest posiadanie oraz wykorzystywanie pieniędzy pochodzących z działalności przestępczej.

Kradzież

Kradzież to czyn zabroniony polegający na bezprawnym odebraniu mienia innej osobie bez jej zgody. Przykłady kradzieży:

- Kradzież w sklepie
- Włamanie do domu
- Usuwanie rzeczy z czyjegoś ogródka
- Kradzież samochodu

Przestępstwem jest także posiadanie jakichkolwiek rzeczy, które wiesz lub masz uzasadnione podejrzenie, że zostały skradzione. Nazywa się to paserstwem. Przywłaszczenie rzeczy znalezionej jest również przestępstwem w szkockim prawie.

Media społecznościowe

Przestępstwa związane z mediami społecznościowymi obejmują obraźliwe, zastraszające i znieważające wiadomości oraz/lub zdjęcia wysyłane innej osobie poprzez Twittera, Facebooka lub inny serwis społecznościowy. Mogą być one zaklasyfikowane do czynów zabronionych takich jak wysyłanie krzywdzących wiadomości, prześladowanie oraz czasami przestępstw motywowanych nienawiścią.

Takie przypadki możesz zgłaszać na policję, jak również moderatorom serwisów społecznościowych. Moderatorzy mogą podjąć działania przeciwko sprawcy poprzez usunięcie obraźliwej wiadomości lub zamknięcie jego konta.

Okrucieństwo wobec zwierząt

Przestępstwem jest powodowanie cierpienia zwierzęcia lub wyrządzanie mu krzywdy.

Jeżeli posiadasz zwierzę, zobowiązany jesteś:

- Zapewnić mu komfortowe i czyste środowisko
- Regularnie zapewniać mu czystą i świeżą ściółkę
- Zapewniać mu odpowiedni pokarm i wodę
- Zapewniać mu leczenie, jeśli zwierzę jest chore lub ranne

Wsparcie dla ofiar przestępstw:

Szkockie Służby Policji (Police Scotland)

Telefon: 999 (w przypadku wymagającym nagłej interwencji)
Telefon: 101 (w przypadku niewymagającym nagłej interwencji)
Strona internetowa: www.scotland.police.uk

Szkocka Rada ds. Uchodźców (Scottish Refugee Council)

Telefon: 0141 248 9799
Strona internetowa: www.scottishrefugeecouncil.org.uk

Szkockie Służby Pomocy Ofiarom (Victim Support Scotland)

Telefon: 0345 603 9213 lub 0808 16 89 111
czynny od poniedziałku do piątku między 08:00 a 20:00
Strona internetowa: www.victimsupportsco.org.uk

Szkockie Służby Pomocy Ofiarom Gwałtu (Rape Crisis Scotland)

Telefon: 08088 01 03 02
Strona internetowa: www.rapecrisisscotland.org.uk
Oferuje darmowe i poufne wsparcie dla każdej osoby, która kiedykolwiek w swoim życiu doświadczyła jakiegokolwiek formy przemocy seksualnej. Krajowe Biuro (National Office), znajdujące się pod numerem 0141 331 4180, może Ciebie skierować po dostępną pomoc poprzez Twoje miejscowe centrum Szkockich Służb Pomocy Ofiarom Gwałtu (Rape Crisis Centre).

Szkockie Służby Pomocy Kobietom (Scottish Women's Aid)

Telefon: 0131 226 6606
Strona internetowa: www.scottishwomensaid.org.uk
Zapewnia informacje, wsparcie oraz bezpieczne schronienie dla kobiet, które doświadczyły lub doświadczają przemocy domowej. Wszystkie grupy posiadają specjalistów ds. pomocy dzieciom, którzy udzielają wsparcia dzieciom i młodym osobom.

Szkocka Infolinia dla Dzieci (Childline Scotland)

Telefon: 0800 1111 (całodobowy, czynny 7 dni w tygodniu)
Strona internetowa: www.childline.org.uk
Oferuje wsparcie i porady dla dzieci.

Biuro Porad Obywatelskich (Citizens Advice Bureau)

Strona internetowa: www.cas.org.uk
Biuro Porad Obywatelskich udziela porad dotyczących Twoich praw. Dane kontaktowe miejscowych Biur Porad Obywatelskich znajdują się na stronie internetowej.

Samarytanie (The Samaritans)

Telefon: 08457 909090
Strona internetowa: www.samaritans.org
Źródło pomocy dla ludzi w potrzebie.

Szkocki Telefon Zaufania dla Ofiar Przemocy Domowej (Scottish Domestic Abuse Helpline)

Telefon: 0800 027 1234 (całodobowy)
Strona internetowa: www.sdah.org.uk
Zapewnia poufne informacje oraz wsparcie dla osób dotkniętych przemocą domową. Ten darmowy numer telefoniczny nie widnieje na liście wykonanych połączeń szczegółowych rachunków telefonicznych.

Shelter

Telefon: 0808 800 4444
Strona internetowa: scotland.shelter.org.uk
Udziela informacji na temat ogólnych kwestii mieszkaniowych i w sytuacjach kryzysowych zapewnia dostęp do schronisk.

**Więcej informacji na temat prawa szkockiego
znaleźć można na stronie:**

www.nclanarkshire.ac.uk/scotslaw

Dołącz do dyskusji

Śledź College *New College Lanarkshire*:

facebook.com/NCLanarkshire

@NCLanarkshire

Zastrzeżenie prawne

Informacje zawarte w niniejszej broszurze służą tylko wyłącznie jako ogólne wytyczne i nie stanowią pełnego zbioru przepisów prawnych. Szkocja posiada niezależny system prawny i przepisy prawne w Szkocji mogą się często różnić od tych obowiązujących na terenie innych części Wielkiej Brytanii. W przypadku konieczności zasięgnięcia porad prawnych należy zawsze kontaktować się z prawnikiem lub Szkockim Biurem Porad Obywatelskich.

Uwaga: Informacje zawarte w niniejszej publikacji były aktualne w momencie jej druku. College *New College Lanarkshire*: Organizacja Charytatywna zarejestrowana pod numerem: SC021206

New College
Lanarkshire

